

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 80 0 П 078174 21 Рев
Бања Лука, 03.11.2022. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља 1. Р.Р., 2. С.Р. и 3. М.Р., сви из Б.С., општина У., те сви заступани по Адвокатској канцеларији М.и.д. из Т., против туженог С.Е.Р.С. д.о.о. Б.Л., кога у ревизионом поступку заступају пуномоћници О.А. адвокат из Б. и Ж.Ш., адвокат из Б.Л., ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама туженог против пресуде Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 078174 21 Гж од 17.06.2021. године и рјешења Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 078174 21 Гж 2 од 26.08.2021. године, на сједници вијећа одржаној дана 03.11.2022. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизије се дјелимично усвајају, обје нижестепене пресуде се преиначавају у дијелу којим је одлучено о трошковима првостепеног поступка, тако што се тужени обавезује да тужитељима надокнади трошкове првостепеног поступка у износу од 51.113,06 КМ, умјесто раније досуђеног износа од 66.884,06 КМ.

У осталом дијелу, одлуке о главној ствари, те рјешења о исправци пресуде, ревизије се одбијају.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бијељини број 80 0 П 078174 20 П 3 од 04.03.2021. године дјелимично је усвојен тужбени захтјев тужитеља и тужени је обавезан да тужитељима, на име накнаде штете, исплати:

-тужитељици Р.Р. (у даљем тексту: првотужитељица) укупан износ од 193.648,00 КМ и то: на име вриједности пољопривредног земљишта и воћних засада износ од 66.435,00 КМ, на име вриједности 770 м² шумског земљишта износ од 3.080,00 КМ, на име вриједности грађевинских објеката износ од 116.633,00 КМ, на име вриједности грађевинског земљишта које служи за редовну употребу објеката од 500 м² износ од 7.500,00 КМ;

-тужитељу С.Р. (у даљем тексту: друготужитељ) укупан износ од 107.218,50 КМ и то: на име вриједности пољопривредног земљишта и воћних засада износ од 24.217,00 КМ, на име вриједности грађевинских објеката износ од 75.564,50 КМ, на име вриједности грађевинског земљишта које служи за редовну употребу објеката од 500 м² износ од 7.500,00 КМ;

-тужитељу М.Р. (у даљем тексту: трећетужитељ) износ од 20.168,00 КМ и то: на име вриједности пољопривредног земљишта и воћних засада износ од 20.168,00 КМ,

све заједно са законском затезном каматом почев од 01.08.2013. године, као дана настанка штете, па до исплате, као и да тужитељима надокнади трошкове поступка у износу од 66.884,06 КМ. Захтјев тужитеља, преко досуђених износа, је одбијен.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 078174 21 Гж 2 17.06.2021. године жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена. Одбијен је захтјев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Рјешењем Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 078174 21 Гж 2 од 26.08.2021. године исправљена је пресуда број 80 0 П 078174 21 Гж од 17.06.2021. године и то заглавље пресуде у дијелу који се односи на број предмета, тако да умјесто броја 80 0 П 078174 21 Гж треба да стоји 80 0 П 078174 21 Гж 2, те изрека пресуде у дијелу који се односи на број предмета, тако да умјесто броја 0 0 П 078174 20 П 3, треба да стоји 80 0 П 078174 20 П 3, док је у осталом дијелу пресуда остала неизмијењена.

Изјављеном ревизијом (двје ревизије по пуномоћнику А.О., адвокату из Б. и по пуномоћнику Ж.Ш., адвокату из Б.Л., које су идентичног садржаја) другостепену пресуду побија тужени, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи или да се иста укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

Изјављеном ревизијом (двје ревизије по пуномоћнику А.О., адвокату из Б. и по пуномоћнику Ж.Ш., адвокату из Б.Л., које су идентичног садржаја) тужени побија и рјешење другостепеног суда 80 0 П 078174 21 Гж 2 26.08.2021. године, због повреде одредаба парничног поступка, без конкретног приједлога одлуке о ревизији.

У одговору на ревизије туженог тужитељи предлажу да се ревизије одбију као неосноване или да се исте одбаце као недопуштене.

Ревизија туженог против другостепене пресуде је дјелимично основана, док је ревизија у односу на побијано рјешење у цјелости неоснована.

У овој парници је одлучивано о захтјевима тужитеља за накнаду материјалне штете која је настала на земљишту и објектима тужитеља, усљед радњи које су предузете ради изградње локалног пута М.-С.

Одлучујући о захтјевима тужитеља, по проведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да су тужитељи власници земљишта и објеката у Б.С.; да је тужени инвеститор изградње локалног приступног пута М.С. у залеђу објеката тужитеља, који је изграђен за потребе Т.У. III; да је туженом рјешењем Одјељења за просторно уређење ... Општине У. број ... од 19.06.2013. године одобрено грађење наведеног пута; да је тужени исходно рјешење о употребној дозволи број ... од 12.07.2013. године; да су записником Одјељења за просторно уређење ... Општине У. број ... од 23.08.2013. године констатоване дјелимичне пукотине на објектима тужитеља на све четири стране од 0,70 до 1 метар и да исте представљају потенцијалну опасност за стамбене објекте тужитеља са претпоставком да су исти узроковани радовима туженог на изградњи локалног пута; да је према подацима из налаза вјештака геолошке струке на предметним некретнинама тужитеља настала штета усљед инжињерских активности које је вршио тужени приликом просјецања и изградње наведеног локалног асфалтног пута, јер је на тај начин нарушено природно стање равнотеже тла које се манифестовало покретањем стијенске масе и развијањем клизишта у залеђу од објеката тужитеља; да то клизиште није природно

умилено, нити вјештачки санирано што за посљедицу има могућност његовог сталног активирања посебно у времену кишних периода; да прије извођења радова изградње локалног пута М.-С. тужени није урадио анализу стабилности падине у природним условима, нити у условима њеног пресецања, та да није урађен елаборат о геомеханичким карактеристикама терена дуж трасе и непосредне околине која је геолошка подлога за израду пројекта трасе пута; да је тужени морао извршити наведне геомеханичка истраживања и то 200 метара са лијеве и десне стране пута и да је то била законска обавеза туженог; да је просјецањем пута, брдо изнад, изгубило ослонац и клизнуло у долину, што је довело до штете на некретнинама тужитеља; да се према подацима из налаза вјештака грађевинске струке стамбени објекти првотужитељице и друготужитеља тешко могу санирати, те да би трошкови санације били већи од вриједности објеката; да је вјештак грађевинске струке висину штете на предметним објектима утврдио као преосталу грађевинску вриједност (урачунавајући амортизацију), као и да површина земљишта која служи редовној употреби објеката у сеоским подручјима износи 500 метара, а 1м² тог земљишта је процијенио на износ од 15 КМ; да се од предметних објеката као материјал може искористи цријеп, олуци, кровна конструкција и дио даске, а у сврху изградње помоћних објеката или као помоћни материјал при грађењу, те да је вриједност тог материјала мала и износи 20% од набавне вриједности те врсте материјала, као и да лицитација таквог материјала не би покрила трошкове лицитације, па да тиме нема преостале вриједности грађевинских објеката; да према подацима из налаза вјештака пољопривредне струке на пољопривредном земљишту постоје јако изражене депресије и нагиби који онемогућавају нормалан, несметан и безбједан процес пољопривредне производње било ког типа; да је немогуће извршити потпуно санирање земљишта на том локалитету јер постоји стална латентна опасност од поновног покретања земљишта; да на предметном земљишту није могућа обрада механизацијом, као и да на истом није могућ било који вид пољопривредне производње, било да се ради о ратарској, воћарској или повртларској производњи, те да не постоји привредни нити економски интерес бављења пољопривредном производњом на таквом земљишту; да су стабла воћа на предметним парцелама у стању пуне родности, да услјед дотока ваздуха у коријенов систем неминовно долази до сушења стабала, а уколико би дошло до промјене мјеста пребивалишта корјеновог система постоји велика могућност изумирања стабла; да је вјештак штету на предметном пољопривредном земљишту процијенио у висини од 4 КМ/1м².

На темељу тих чињеница, првостепени суд је утврдио да су оштећења на парцелама и објектима тужитеља у узрочно посљедичној вези са вршењем радњи туженог, те да тужени током поступка није доказао постојање околности које би га ослободиле одговорности за насталу штету, те да је сходно одредбама члана 154. и 185. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, и 57/89, те „Службени гласник Републике Српске“, бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04 - у даљем тексту ЗОО) у обавези да тужитељима надокнади штету. Висину причињене штете првостепени суд је утврдио на основу података из налаза вјештака грађевинске и пољопривредне струке, па је обавезао туженог да тужитељима надокнади штету у износима ближе одређеним у изреци првостепене пресуде, са законском затезном каматом почев од 01.08.2013. године, као дана настанка штете, па до исплате.

Одлучујући о жалби туженог, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, па је изјављену жалбу одбио и првостепену пресуду потврдио.

Нижестепене пресуде су правилне и законите и ревизионим наводима нису доведене у озбиљну сумњу.

Не могу се прихватити ревизиони наводи да тужени није пасивно легитимисан у овој парници, а нити наводи да радње туженог као инвеститора изградње предметног приступног пута, с обзиром да је за наведену изградњу прибавио грађевинску дозволу и да у поступку издавања грађевинске дозволе надлежни орган није тражио да се изврше геомеханичка испитивања тла, није поступао противправно, па да на његовој страни нема одговорности за насталу штету.

Наведено код тога да одговорност инвеститора грађевинског објекта, у смислу одредбе члана 207. ЗОО, не произлази из његове непосредне штетне радње или пропуштања, већ ова одговорност има основ у ризику градње. Чак да је тужени, прије него што је започета изградња, прибавио позитивне налазе вјештака о чврстоћи тла, на би био ослобођен обавезе да солидарно са извођачем надокнади штету тужитељима. Тужени се могао ослободити одговорности само под условом да је изведеним доказима доказао да не постоји узрочна веза између изградње и штете коју су претрпјели тужитељи, а што у конкретном случају није доказано.

Наиме, према налазу вјештака геолошке струке Н.Ђ. из августа 2017. године, са допуном из новембра 2017. године (на темељу накнадно достављене документације туженог), те изјашњењу вјештака на примједбе туженог на рочишту за главну расправу, терен на коме се налазе објекти првотужитељице и друготужитеља, те земљиште трећетужитеља, те траса предметног локалног пута, је условно стабилна падина, морфолошки благо заталасана. Инжињерским активностима током пресецања и изградње пута нарушено је природно стање равнотеже које се манифестовало покретањем стијенске масе и развијањем клизишта у залеђу објекта тужитеља, које није природно умирено, нити вјештачки санирано. Пројекат за извођење наведеног пута је урађен кабинетски, без претходног обиласка терена, јер исти не садржи геолошке податке о карактеристикама терена, нема анализе стабилности падине у природним условима, нити условима њеног подсијецања приликом изградње пута. Пукотине на земљишту и оштећења на објектима су се појавила након изградње пута, а прије поплава из маја 2014. године, на коју природну непогоду као вишу силу се тужени позивао током поступка пред нижестепеним судовима, а позива се и у ревизији. Према томе, утврђено је постојање узрочне везе између изградње пута и настале штете, при чему су непосредни узрок штетне последице радови на просијецању пута, док су касније кише из маја 2014. године само поспјешиле настанак клизишта.

Не могу се прихватити ни ревизиони наводи да су тужитељи својом забраном онемогућили отклањање штете, те позивање на одредбу члана 163. ЗОО, с обзиром да је пројекат санације клизишта урађен од стране д.о.о. Г.Т., које предузеће није овлаштено да наведени пројекат сачини, јер нема лиценцу ресорног министарства.

Током поступка пред нижестепеним судовима није било спорно да су тужитељи власници објекта и земљишта за које траже накнаду (што произлази и из налаза вјештака геометра), па нису основани ни ревизиони наводи о томе да првотужитељица није извела доказ о власништву некретнина за које тражи накнаду, односно да је сувласник а не власник некретнина (сувласник је свих некретнина које су уписане у зк.ул. 147 к.о. Б.С., али је власник предметних некретнина).

Не могу се прихватити ни ревизиони наводи да је у предметном парничном поступку учествовало лице које не може бити странка у поступку, јер да нема правног субјекта по називом С.Е.Р.С Б.Л., већ да се према судском регистру ради о субјекту под називом С.Е.Р.С. Б.Л., као ни наводи да суд није овлаштен да мијења ознаку туженог и да је стога тужбу требало одбацити. Тужитељи су, наиме, у тужби као туженог означили К.Е.Р.С. У., те су писменим поднеском од 21.01.2020. године тужбу уредили тако што су као туженог означили С.Е.Р.С Б.Л., па како је скраћеница РС општеприхваћена за ознаку Републике Српске, то значи да су тужитељи правилно означили туженог и да првостепени суд није прекорачио своја овлаштења када је туженогзначио под називом С.Е.Р.С. Б.Л. Другостепени суд, пак, који је у уводу побијане пресуде усљед штампарске грешке туженогзначио као С.Е.Р.С. Б.Л., умјесто као С.Е.Р.С. Б.Л., је наведену очигледну омашку, сагласно одредби члана 195. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП), исправио рјешењем број 80 0 П 078174 21 Гж 2 од 22.09.2021. године (које није изричито предмет побијања по ревизији). Стога су неосновани и ревизиони наводи којима се истиче да је застарјело потраживање у односу на новоозначеног туженог, јер је, према реченом, у питању исти тужени.

Тужени у ревизији неосновано побија рјешење о исправци другостепеног суда број 80 0 П 078174 21 Гж 2 од 26.08.2021. године, којим је сагласно означеном овлаштењу прописаног одредбом члана 195. ЗПП, извршена исправка пословног броја пресуде првостепеног и другостепеног суда, чиме исто представља саставни дио побијане пресуде, јер је код доношења наведеног рјешења другостепени суд поступао по овлаштењу из наведене законске одредбе.

Одлучујући о висини причињене штете, нижестепени судови су своје одлуке правилно засновали на подацима из налаза вјештака грађевинске струке М.М. из јуна мјесеца 2017. године, са допуном налаза и изјашњењем вјештака на расправи, те налаза вјештака пољопривредне струке Ј.П. из септембра 2017. године, са допунама налаза од 20.02.2018. године, 15.05.2018. године и 21.07.2010. године.

Наиме, вјештак грађевинске струке је утврдио вриједност објеката првотужитељице и друготужитеља (који ће се према констатацији из налаза из објеката морати иселити, јер исти у случају падавина и зачепљења дренаже представљају опасност по живот власника) као преосталу грађевинску вриједност (тржишна вриједност објеката на таквом земљишту износи „0“), те се изјаснио о разлозима због којих грађевински материјал нема преостале вриједности. Нижестепени судови, на темељу података из налаза вјештака који су рађени за потребе експропријације (до које није дошло) утврђују да се ради о легално саграђеним објектима, али и да се ради о бесправно саграђеним објектима тужитељима припада накнада штете настале њиховим оштећењем, док се ревизиона одлука на коју се позива тужени, уз тврдњу да се ради о бесправно саграђеним објектима, тиче одређивања накнаде за експроприсане објекте, а не тиче се накнаде штете. Вјештак се изјаснио и о земљишту које у сеоској средини служи за редовну употребу објекта у површини од 500 м², те за исто утврдио вриједност од 15 КМ/м².

Вјештак пољопривредне струке је утврдио вриједност пољопривредног земљишта у висини од 4 КМ/м² (при чему је супротно ревизионим наводима за првотужитељицу и друготужитеља одузео по 500 м² грађевинског земљишта), те вриједност воћних стабала. Вјештак се изјаснио да на земљишту постоје јако изражене депресије и нагиби који онемогућавају нормалан и безбједан процес пољопривредне производње било ког типа, те да је ради непознаница о дубини расцјепа земљишта и могућности поновног покретања

клизишта, немогуће његово потпуно санирање, као и да не постоји економски интерес за бављење пољопривредном производњом на таквом земљишту, што значи да исто нема преостале вриједности. При томе, иако је према изреци првостепене пресуде код досуде накнаде првотужитељици посебно издвојена површина од 770 м² шумског земљишта, нема мјеста ревизионим наводима да је наведено могло бити процјењено само по вјештаку шумарске струке, код тога да је према досуђеном укупном износу за земљиште наведена површина обрачуната исто као пољопривредно земљиште (4 КМ/м²), што само може бити на штету првотужитељице.

На тако утврђене износе накнаде, супротно ревизионим наводима, правилно је у складу са одредбом члана 277. ЗОО затезна камата досуђена од 01.08.2013. године па до исплате (како је гласио тужбени захтјев), јер је иста настала и прије, односно у вријеме просјецања пута (јули 2013. године).

Према изложеном, нижестепене пресуде су правилне и законите у дијелу одлуке о главној ствари.

Ревизионим наводима се приговара правилности одлуке о трошковима поступка. Супротно ревизионим наводима, правилно је првостепени суд трошкове првостепеног поступка који су досуђени тужитељима (које је заступао исти пуномоћник адвокат) обрачунао у односу на укупан тужбени захтјев (321.900,00 КМ). Међутим, основано се приговара да је за заступање три тужитеља неправилно извршено повишење награде, у смислу тарифног број 10. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“ бр. 68/05), у проценту од 100 %, умјесто 75 %. Стога је, дјелимичним усвајањем ревизије, одлуку о трошковима на описани начин ваљало кориговати, те тужитељима на име накнаде трошкова првостепеног поступка досудити износ од 51.113,06 КМ (трошкови заступања у износу од 47.313,00 КМ умјесто 63.084,06 КМ+3.800,00 КМ на име судске таксе и трошкова вјештачења), умјесто досуђеног износа од 66.884,06 КМ. Како је тиме тужени у овом ревизионом поступку успио са незнатним дијелом и то у односу на споредно потраживање, то му сагласно одредби члана 386. став 1. ЗПП, у вези са одредбом члана 397. став 1. ЗПП, не припадају трошкови жалбеног, нити ревизионог поступка.

Из датих разлога, примјеном одредбе члана 248. и 250. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић